

Educatiestrategie

waterschap Vechtstromen 2020 - 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
Educatiestrategie in het kort:	5
de 5 hoofdlijnen	6
Doel van educatie	8
Doel van de educatiestrategie	9
Digitale educatie	10
De Risk Factory	11
Focus op thema's	12
schoon water en waterkwaliteit	12
veilig water en klimaat	12
duurzaamheid en klimaat	12
democratie	12
Focus op doelgroepen	13
groepen 6-8 basisscholen	13
vmbo en havo/vwo	15
middelbaar beroepsonderwijs	16
doelgroepen waar de educatievisie zich niet op richt	16

Voorwoord

De Unie van Waterschappen heeft een landelijke educatiestrategie opgesteld met als doel om meer impact te krijgen met watereducatie, door samenwerking met de waterschappen te versterken. De strategie geeft richting en zorgt voor focus om het waterbewustzijn (kennis en handelingsperspectief) bij jongeren te vergroten.

Als doorvertaling op deze landelijke educatiestrategie is de educatiestrategie voor waterschap Vechtstromen ontwikkeld, waarbij de watervisie en communicatievisie van Vechtstromen als basisdocument hebben gediend.

Inleiding

Waterschap Vechtstromen heeft meegeschreven aan de landelijke educatiestrategie van de Unie van Waterschappen. Om de doorvertaling voor Vechtstromen weer te geven is deze educatiestrategie geschreven.

Deze educatiestrategie is tot stand gekomen met als basisdocument de landelijke educatiestrategie van de Unie van Waterschappen, die als rode draad door deze strategie loopt. Daarbij hebben de watervisie en de communicatievisie als inspiratie documenten gediend om de opgave uit het bestuursakkoord in dit document te omschrijven. Het bestuur van waterschap Vechtstromen zet de komende bestuursperiode in om het educatieprogramma voor het basisonderwijs te continueren, het programma voor het voortgezet onderwijs uit te breiden op inhoud en een programma te starten op het mbo.

Deze educatiestrategie geeft inzicht in de gekozen thema's en doelgroepen. Zo gaan de educatieprogramma's in op schoon, veilig en voldoende water en waterkwaliteit, klimaat en duurzaamheid, waarbij voor iedere doelgroep een andere onderwijsvorm is gekozen. Leerlingen van de groepen 6 tot en met 8 van het basisonderwijs werken met de waterles. Leerlingen uit alle leerjaren vmbo, havo en vwo van het voortgezet onderwijs krijgen gastlessen en/of excursies. En met een van de grootste mbo scholen uit het werkgebied wordt een programma gestart voor leerlingen uit deze onderwijstak.

❖ Educatiestrategie in het kort: de 5 hoofdlijnen

❖ Educatiestrategie in het kort: de 5 hoofdlijnen

Continueren basisonderwijs

De waterles die wordt verzorgd aan leerlingen uit de groepen 6-8 van het basisonderwijs (verzorgd door een vrijwilligersduo) zal worden gecontinueerd. Het invoeren van een uitgebreid evaluatiejaar zorgt ervoor dat we blijven aansluiten bij de belevingswereld van de doelgroep.

Vrijwilligers

De vrijwilligers van waterschap Vechtstromen zijn ambassadeurs voor ons waterschap en verrichten een bijzondere taak door waterlessen te verzorgen voor jongeren uit ons werkgebied. Onze ambitie is om hun taken uit te breiden met een nieuwe doelgroep, namelijk het voortgezet onderwijs en hen de komende periode te coachen en te begeleiden waar nodig.

Samenwerking Risk Factory

De ambitie om samen te werken met de Risk Factory is een aanvulling op het huidige educatieprogramma. Door hier invulling aan te geven worden jongeren op meerdere momenten en plekken blootgesteld aan het verhaal van het waterschap en de themathiek rondom water. Onze ambitie is om aan projecteducatie (waarvan de Risk Factory een voorbeeld is) meer aandacht te besteden.

Doorontwikkelen voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs is het de ambitie om de gestandaardiseerde lessen uit te breiden, zodat ze invulling geven aan de drie kerntaken en de drie belangrijkste thema's van waterschap Vechtstromen. De ambitie is om het onderzoekend leren principe in deze lessen te integreren en het verhaal door onze ambassadeurs te laten overbrengen op deze doelgroep.

Opstarten mbo programma

Met een van de grootste mbo scholen uit ons werkgebied wordt een pilot programma gestart dat in het verlengde ligt van het educatieprogramma voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. De ambitie is om ook binnen deze doelgroep het waterbewustzijn te vergroten. We zullen starten met een pilot op de themathiek klimaat en duurzaamheid in Twente waarna, afhankelijk van het opleidingsniveau, leerjaar en de vakrichting, vorm wordt gegeven aan de overige thema's door het hele gebied van waterschap Vechtstromen.

Waterbewust door onderzoekend leren

Doel van educatie

Nederland heeft mensen nodig die van water weten. Bewoners die begrijpen hoe groot in een land als onze de betekenis van water is. Waterschap Vechtstromen wil, zoals in de landelijke educatiestrategie wordt benoemd, het waterbewustzijn bij jongeren vergroten. Waterbewustzijn omvat een aantal verschillende thema's: schoon, veilig en voldoende water en tevens waterkwaliteit, klimaat en duurzaamheid. Dat jongeren zich bewust worden van deze thema's, is meer dan kennis hebben van. Er is pas sprake van bewustzijn wanneer de kennis over deze thema's betekenis krijgt, en de doelgroep in staat is om de thema's op zichzelf en de eigen leefomgeving te betrekken. Het gaat niet alleen om kennis en inzicht, maar ook om handelingsperspectief bieden.

De educatiestrategie gaat niet over arbeidsmarktcommunicatie. Educatieactiviteiten dragen bij aan een positief en wervend beeld van werken bij de waterschappen. Maar arbeidsmarktcommunicatie bevat nog veel meer onderdelen dan alleen educatie, waaronder stages, meeloopdagen, branding van het waterschap en een analyse van welke functies die het waterschap op lange termijn nodig heeft. Dit wordt in deze strategie buiten beschouwing gelaten.

Doel van de educatiestrategie

Het doel van de zowel de landelijke educatiestrategie als de educatiestrategie van waterschap Vechtstromen is om meer impact te krijgen met watereducatie. Zowel op regionaal als op landelijk niveau. De strategie voorziet in focus op:

- *educatie opgave*
- *doelgroepen*
- *thema's*

Door de landelijke educatiestrategie is er focus gekomen in verschillende facetten van de educatiewerkzaamheden die de waterschappen uitvoeren. Hierdoor is het voor de waterschappen mogelijk om samen te werken op verschillende thema's, van elkaar te leren, maar ook om in gezamenlijkheid lesmaterialen te laten ontwikkelen op het gemeenschappelijke verhaal waaraan alle educatieadviseurs van de waterschappen werken.

**‘vorm geven aan een
gezamenlijk verhaal’**

Naast de landelijke samenwerking en coördinatie, vindt waterschap Vechtstromen het belangrijk om flexibel te kunnen omgaan met wat er speelt in de omgeving en steeds veranderende (belevings)wereld.

Binnen het educatieprogramma van waterschap Vechtstromen is flexibiliteit erg belangrijk. Zo wordt gewerkt aan lesprogramma's die aansluiten bij de lesstof voor de verschillende doelgroepen. Het is hierin belangrijk dat de boodschap voor de leerlingen relevant is en aansluit bij hun belevingswereld, ook als deze verandert. Op dit moment wordt in alle lessen gewerkt met 'onderzoekend leren' op verschillende manieren.

In verband met het corona-virus en de digitale trend, ontwikkelen wij ook digitale lessen om deze lesstof op een interactieve manier aan te bieden. Daarom is er een pilot gestart met verschillende educatieve video's en escapeopdrachten voor leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs. In de komende bestuursperiode wordt deze flexibele manier van lesgeven doorontwikkeld voor andere doelgroepen. Ook hierin blijft 'onderzoekend leren' een belangrijk onderdeel. Naast de theorie zullen we leerlingen handelingsperspectief bieden die past bij hun (steeds veranderende) belevingswereld.

De Risk Factory

De samenwerking met de Risk Factory draagt bij aan een duurzame, waardevolle relatie voor Vechtstromen en aan de doelstelling om het waterbewustzijn van de jongeren uit het werkgebied te vergroten.

Gevestigd op de Safety Campus in Enschede richt het veiligheidseducatiecentrum zich op leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs. In nagebootste praktijksituaties ervaren de leerlingen in verschillende scenario's van maatschappelijke aard (on)veiligheid en leren zij hoe te handelen in deze situaties, met als doel het vergroten van de zelfredzaamheid van deze doelgroep.

Opzet Risk Factory

Middels een drietal situaties binnen het huidige programma van de Risk Factory Twente, zullen de leerlingen in aanraking komen met verschillende thema's die aansluiten bij de landelijke educatiestrategie en de educatiestrategie van waterschap Vechtstromen. Tevens passen deze thema's bij de belevingswereld van de doelgroep, namelijk: schoon water, veilig water en recreatie. Deze thema's overlappen met de drie hoofdthema's uit de watervisie: waterkwaliteit, klimaat en duurzaamheid.

Waardevolle aanvulling

Voor waterschap Vechtstromen biedt de Risk Factory een waardevolle gelegenheid om de doelgroep op een andere manier en andere plek kennis te laten maken met thema's van het waterschap. De Risk Factory maakt gebruik van het onderzoekend leren principe en zorgt naast kennis ook voor handelingsperspectief in verschillende maatschappelijke thema's. Het thema water kwam hierbij nog niet aan bod en dat biedt ons de gelegenheid om aan te sluiten bij dit succesvolle programma.

Door op deze plek het waterschap onder de aandacht te brengen, krijgt een nog groter leerlingenaantal uit Twente op leerzame, creatieve wijze handelingsperspectief passend bij hun belevingswereld. In Drenthe bestaat op dit moment nog geen Risk Factory, maar daarin is wel interesse. Wanneer er een Risk Factory wordt ontwikkeld, zullen wij de thema's over water ook hier gaan implementeren.

Focus op thema's

De belangrijkste thema's voor het educatieprogramma van waterschap Vechtstromen zijn de drie kerntaken: schoon, veilig en voldoende water en de drie hoofdthema's uit de watervisie: waterkwaliteit, klimaat en duurzaamheid.

Het is belangrijk dat, naast een specifiek thema, alle educatieactiviteiten bijdragen aan het doel om waterbewustzijn te creëren bij de jongeren uit ons werkgebied.

Schoon water en waterkwaliteit

Hier gaat het om onderwerpen als: wat is een waterschap? welk water zuivert een waterschap? kun je gezuiverd water drinken? wat mag je wel in de wc gooien en wat niet? waar gaat gezuiverd water naartoe?

Veilig water en klimaat

Onderwerpen die bij dit thema aan bod komen zijn bijvoorbeeld: wat is een waterschap? wat doet een waterschap tegen natte voeten in de winter en droogte in de zomer? waarom hebben we soms ook natte voeten in de zomer? hoe kan het dat water soms niet wegstroomt maar op de grond blijft liggen?

Duurzaamheid en klimaat

Hiergaathetomonderwerpenals:watiseenwaterschap? wat heeft klimaat met een waterschap te maken? hoe kunnen we duurzaam omgaan met de natuur? wat is een groene tuin? waarom is tuininrichting belangrijk?

Democratie

Onderwerpen die bij dit thema aan bod komen zijn bijvoorbeeld: wat is een waterschap? waarom moet je stemmen voor een waterschap? wat gebeurt er met mijn stem? wie neemt beslissingen bij een waterschap?

‘waterkwaliteit, klimaat
en duurzaamheid’

‘schoon, veilig
en voldoende water’

Focus op doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen voor het educatieprogramma van waterschap Vechtstromen zijn leerlingen van de groepen 6 - 8 van het basisonderwijs, alle leerlingen van het voortgezet onderwijs en studenten van het middelbaar beroepsonderwijs.

Groepen 6 - 8 basisscholen

De kerntaken en hoofdthema's van waterschappen sluiten aan bij de belevingswereld van leerlingen uit de groepen 6-8 van het basisonderwijs, omdat leerlingen op deze leeftijd veel aandacht hebben voor thema's als natuur en klimaat. Daarom verzorgt waterschap Vechtstromen voor deze doelgroep 'de waterles' die bestaat uit twee delen. Als eerste een dagdeel in de klas met theorie op basis van het onderzoekend leren principe. Leerlingen ontdekken in de waterles middels verschillende methodieken wat een waterschap is en wat een waterschap doet. Binnen twee weken na deze les in de klas gaan leerlingen op rondleiding naar één van de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Deze uit twee delen bestaande waterles wordt verzorgd door een vrijwilligers duo die als ambassadeurs voor ons waterschap een bijzonder waardevolle taak verrichten.

De vrijwilligersgroep, onze ambassadeurs, geven ieder schooljaar alle waterlessen voor de leerlingen van het basisonderwijs en onze ambitie is om hen ook voor het voortgezet onderwijs te gaan inzetten. Onze ambitie is om van al deze mensen een hechte groep te maken en hen te coachen waar nodig, zodat wij op een efficiënte, effectieve en vooral leerzame wijze het verhaal van ons waterschap kunnen overbrengen op de jongeren uit ons werkgebied.

Als aanvulling op het huidige programma is het de ambitie om een samenwerking te starten met de Risk Factory. Zoals eerder te lezen worden leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs middels onderzoekend leren blootgesteld aan maatschappelijke problematieken, passend bij de belevingswereld van deze doelgroep. Deze samenwerking draagt bij aan duurzame relaties die voor waterschap Vechtstromen dierbaar zijn en ons helpen onze doelstelling voor het educatieprogramma te bereiken.

Focus op doelgroepen

Vmbo en havo/vwo

Leerlingen van het voortgezet onderwijs krijgen in hun aardrijkskundelessen te maken met onderwerpen als water en waterbeheer, omdat deze behoren tot het curriculum. Om aan de ontstane behoefte van docenten te voldoen heeft Vechtstromen een gestandaardiseerd programma samengesteld. Zo wordt in één van de lessen aandacht besteed aan het schoon water en waterkwaliteit met de water experience game (escape game). In een andere les gaat het over veilig water en klimaat, waarbij de watertafel gebruikt wordt om leerlingen zelf aan de slag te laten gaan. Tot slot is er een les over voldoende water en klimaat waarbij de geogame wordt ingezet voor het deel onderzoekend leren.

Vechtstromen heeft dus een gestandaardiseerde aanpak voor het voortgezet onderwijs waarbij theoretisch geen onderscheid wordt gemaakt tussen onderbouw en bovenbouw. Wel wordt gedifferentieerd naar doelgroepen door middel van vraagstelling, discussie en lesopbouw. Het theoretische deel uit de gastlessen wordt aangevuld met een deel 'onderzoekend leren' waarbij leerlingen zelf de handen uit de mouwen steken. De ambitie is om deze gestandaardiseerde aanpak uit te breiden op inhoud en te laten verzorgen door de ambassadeurs die binnen het basisonderwijs al een waardevolle taak voor ons uitvoeren.

'uitbreiden op inhoud'

'ambassadeurs laten vertellen'

Focus op doelgroepen

Middelbaar beroepsonderwijs

Waterschap Vechtstromen heeft ervoor gekozen om naast bovenstaande doelgroepen ook prioriteit te geven aan de doelgroep mbo. Binnen deze onderwijstak zijn wel degelijk kansen gezien om te werken aan het waterbewustzijn binnen het huidige curriculum van de verschillende opleidingsniveaus, leerjaren en vakrichtingen. Daarom wordt er met een van de grootste mbo scholen uit het werkgebied een programma gestart die bij een succesvolle pilot wordt uitgebreid naar de rest van het werkgebied.

De thematiek voor deze doelgroep ligt in het verlengde van de thema's voor het basis- en voortgezet onderwijs. Zo is de ambitie om een programma te starten met het thema klimaat en duurzaamheid, waarna we ook een methodiek zullen ontwikkelen voor de thema's schoon water en waterkwaliteit, veilig water en klimaat en democratie. Afhankelijk van het opleidingsniveau, het leerjaar en de vakrichting kan dit in de vorm van keuzedelen of het leveren van vakgerichte input.

Doelgroepen buiten de educatiestrategie

Kinderen uit groep 1 tot en met groep 3 leren vooral basisvaardigheden en hebben nog geen inhoudelijke (zaak-)vakken. De denkcapaciteit van leerlingen uit de groepen 4 en 5 sluit nog niet aan bij de lesinhoud en de impact is groter bij de gekozen doelgroep: groep 6 tot en met 8.

Studenten van het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs worden in deze educatievisie buiten beschouwing gelaten, omdat activiteiten van waterschappen voor deze doelgroep meer gericht is op arbeidsmarktcommunicatie of innovatieve oplossingen en verdergaan dan het waterbewustzijn onder de aandacht brengen. Binnen publiekscommunicatie wordt voor deze doelgroep gestart met het opzetten van een pool inhoudelijke professionals die presentaties, lezingen en excursies kunnen verzorgen, maar daarvoor is effort van de hele organisatie nodig.